

Českou republiku čeká vlna krachů a nesplácení hypoték. Jaký bude nový svět po Koronavirovém zastavení ekonomiky?

- CZ24 News | 15. května 2020

ČESKO: V čase, kdy se zcela zastavila ekonomika a Českou republiku čeká vlna krachů a nesplácení hypoték, nebude nejdůležitějším hráčem stát, ale Česká národní banka. Ze slov jejího guvernéra Jiřího Rusnoka lze již nyní odhadovat, jak bude nový svět, ve kterém nezůstane kámen na kameni, vypadat...

Existuje na světě finančně nigramotnější národ, než jsou Američané? O těch je známo, že nedokážou rozeznat peníze na účtu, jež si vydělali, od peněz na kreditní kartě, které jim půjčila banka. A tak si všichni myslí, jak jsou bohatí, nakupují kreditkami jako smyslů zbavení, aniž by je vůbec napadlo, že tyhle peníze jednou budou muset splatit i se všemi úroky. Už brzy to ale zřejmě pochopí.

Americká obdoba centrální banky, Federální rezervní systém, totiž na začátku dubna zveřejnil prognózu, že v USA může zaniknout zhruba 47 milionů pracovních míst. To by znamenalo, že se trh práce octne v podobné situaci jako kolem druhé světové války, kdy bylo bez práce přes 30 procent lidí. S dluhy amerických občanů ve výši přes 14 bilionů dolarů tak lze očekávat, že přibude opět rekordní množství bezdomovců a žebráků, tak jako po krizi v roce 2008. Tenkrát šlo ale o krizi bank, které zbankrotovaly proto, že při poskytování hypoték udělaly ze svého pohledu jednu obrovskou chybu – půjčky, které nabízely, byly vázány na nemovitost. A tak, když se lidi dostali do problémů a nedokázali hypotéky splácet, banky zabavily bezcenné domy, které jim ale ve výsledku byly k ničemu, a proto zkrachovaly.

Lidé sice dočasně skončili ve stanech a karavanech, ale po sanaci bank a stabilizaci finančního sektoru ze státních peněz si Američané zase mohli začít zběsile půjčovat. Smyčka kolem jejich krku se však postupně utahovala a tentokrát z pasti, do které se vlastní nerozvážností dostali, již vyvážnou jen stěží. I proto, že se zkrachovalé banky před deseti lety, na rozdíl od dlužníků, poučily a při poskytování půjček změnily podmínky tak, že již dluh nejde za nemovitostí, ale za fyzickou osobou. To se samozřejmě týká i českých dlužníků.

Jinými slovy, pokud se dostal tehdy dlužník do potíží se splácením a o nemovitost přišel, v horším případě sice skončil v karavanu nebo ve stanu, ale hypotéka se tím pro něj stala uzavřenou záležitostí a mohl začít s čistým štítem kdykoli znovu. Škodná tehdy byla banka.

Dnes je to naopak a dlužníci se mohou velmi snadno dostat takzvaně „pod vodu“. Vezměme si konkrétní příklad. Pokud někdo koupil například předraženou nemovitost na hypotéku za 3 miliony korun a po splasknutí hypoteční bubliny klesne cena nemovitosti pod tuto cenu, dejme tomu třeba o polovinu na milion a půl, dlužník rázem spadne do pasti záporného kapitálu. Co to znamená? Že při potížích se splácením přijde nejenom o byt či dům, ale zároveň mu zůstane původní dluh, od kterého se pouze odečte aktuální cena zabavené nemovitosti. Plus si samozřejmě připočtete úroky, které mohou být při zvyšování sazeb a změně fixace téměř nekonečné...

Podle dosavadního chování v „koronavirové krizi“, ale i před ní, se zdá, že ve finanční nigramotnosti může Američanům sméle konkurovat snad jen jediný národ na světě – Češi. Právě proto patřila česká ekonomika v posledních letech mezi nejvýkonnější a nejstabilnější v Evropě. Právě proto české zákazníci milují banky i řetězce v čele s operátory a filutové všeho druhu. Češi si myslí, že na to

mají, že bude líp a líp, a tak nakupují ve velkém bez ohledu na kvalitu i cenu. Chtějí mít všechno, aniž by znali hodnotu peněz i věcí, které za ně kupují. Čtyřicet let starý byt na pražském sídlišti za šest milionů? Žádný problém... Jsme uprostřed počínající krize, kdy vláda zavře celou zemi, kdy nikdo neví, co bude dál, a před víkendem se otevrou hobbymarkety? Šup tam půl miliardy...

Jestliže česká ekonomika díky nezřízenému nakupování a utrácení peněz, které si lidi napůjčovali, vystřelila v uplynulých deseti letech do nebe, hospodaření tuzemských domácností je naopak odstrašujícím příkladem toho, jak se to dělat nemá. Velká část občanů naší země se dlouhodobě řídila heslem „koupím si všechno, co chci, protože peníze nemají cenu“. Říkali to přece každý den v televizi. Vezměte si „levnou“ hypotéku, jako dárek dostanete sportovní tašku zdarma...

Bude to hodně drahá taška. Nyní totiž nastává doba, kdy začne velká část národa s hrůzou zjišťovat, jak fatální to byl omyl a jak vysoká ve skutečnosti cena „levných“ peněz je. Podle čerstvých údajů celkový objem dluhu obyvatel České republiky činí 2,45 bilionu korun. Na 10,65 milionu obyvatel, včetně nemluvňat, tak připadá zhruba 230 tisíc korun. Plus úroky.

Například koncem loňského roku mělo hypotéku nebo úvěr ze stavebního spoření 1,11 milionu lidí a rekordních 2,46 milionu občanů si nabralo jiné spotřební úvěry. „V uplynulém roce jsme zaznamenali jak růst počtu lidí, kteří mají pouze dluh na spotřebu, tak počtu lidí, kteří mají souběžně úvěr na bydlení a na spotřebu,“ prohlásil na začátku března pro ČTK výkonný ředitel nebankovního registru Jiří Rajl. V průměru se dlouhodobý dluh podílí na celkovém zadlužení obyvatel ze 79,5 procenta; v Praze byl tento podíl v roce 2017 dokonce 87 procent. Jelikož můj bratr prodává automobily z koncernu Volkswagen, včetně české Škody, vím od něj třeba to, že cca 90 procent vozů, které v autosalonu podali, si lidi pořídili na úvěr.

A jak známo, pokud máte něco na úvěr, není to vaše, ale toho, kdo vám půjčil, dokud neuhradíte poslední korunu. Podmínky určuje věřitel a dlužník je mu vydán napospas. Pokud by se mu snad něco nelíbilo, třeba změna podmínek a zvýšení úroků, může samozřejmě zaplatit celý dluh a odejít. Jenže na to jaksi nemá peníze...

Překvapivě mnoho lidí tuhle základní věc pořád nechápe. Vůbec neuvažují nad tím, že dvacet či třicet let je obrovsky dlouhá doba, během níž mohou přijít o práci, zlámat si obě ruce... Nebo se může kompletně změnit svět, jako jsme toho svědky právě nyní. Argument, že je lepší bydlet ve svém než platit nájem, by dal smysl pouze v případě, že by to byla pravda. Nájemník ale není dlužník, a když přestane mít na nájem, může jít vždycky do menšího, na ubytovnu nebo třeba do stanu. Zatímco dlužník může jen platit. Proto například v kapitalistickém Německu, kde lidi přemýšlejí úplně jinak, kupují nemovitosti jen ti, kteří na ně mají peníze, ale většina obyvatel bydlí v nájmu.

Mně pomohl otevřít oči příklad mého kamaráda, který si kdysi půjčil 1,2 milionu korun a po pěti letech splácení zhruba 10 tisíc měsíčně chtěl celý dluh předčasně splatit. Smlouva mu to umožňovala bez sankcí, ale když mu banka vyčíslila, kolik jí má doplatit, protočily se mu panenky. I když zaplatil za těch pět let zhruba 600 tisíc, zbývalo mu doplatit něco přes milion. A to se mu za tu dobu nezvedly sazby. Pokud by s nimi banka hýbala, platil by pořád jenom úroky.

I když se mohl každý před deseti lety v Americe podívat, kam podobně riskantní počínání vede, zvláště Češi rozjeli úvěrové kasino, jako by se nechumelilo. Nebo spíš jako by se neúročilo. A z toho je také třeba vycházet při očekávání věcí příštích...

Dej si roušku

Kdo je nejdůležitější osobou v naší zemi v časech koronaviru? Někdo by mohl odhadovat, že premiér Andrej Babiš. Svým způsobem je to pravda. Jeho svěřenský fond právě zažívá žně a my můžeme

zpoza svých roušek a zamčených dveří karantény pouze bezmocně zírat jako slepice, které si zvolily predátora šéfem kurníku.

Jaké asi bude poučení z této bajky o vlku v rouše beránčím? Pan premiér občanům sice populisticky slibuje, že se o ně postará, ale podle dosavadního počínání vlády se k ničemu takovému nechystá. Skvěle naopak řídí stát jako (svoji) firmu, kterou až na výjimky s pomocí nejdrakoničtějších a nejbizarnějších „noste roušky“ opatření v Evropě zbavuje veškeré konkurence. Ano, bude líp, ale především jeho impériu, které bude moci mnohé krachující firmy slupnout jako malinu. Čím delší karanténa, tím lépe. A tak o co mnohdy neúspěšně usiloval po celou dobu svého pobytu v politice, má teď na dosah roušky. Na ty, kteří nechtěli prodat, již totiž nemusejí jednotlivě „zaklekávat“ finanční úřady, ale pěkně plošně se na ně rovnou zalehlo ve stylu KO. I proto jsou opatření v Česku oproti jiným zemím, kde se „pouze“ více či méně utlumuje ekonomika, tak důsledná. A na první pohled nelogická.

O tom, že bude kvůli destruktivní politice vlády pod pláštíkem koronaviru hozeno mnoho subjektů i živnostníků přes palubu do studeného moře plného žraloků, vypovídají především podmínky „pomoci“, kterou nabídl lidem zasaženým zastavením ekonomiky a zákazem vykonávání jejich obchodní činnosti český stát.

Důkazem budiž schválená podpora živnostníkům. Nejprve to mělo být 15 tisíc měsíčně, potom jednorázových 25 000, ale mělo to háček. „Ihned po vyhlášení stopky ujišťoval premiér i jeho ministři, že kabinet postiženým podnikatelům pomůže. První opatření, s nimiž přicházeli, byla ovšem cílena výhradně na větší firmy se zaměstnanci. Záchrannou sítí propadávaly statisíce drobných obchodníků, restaurátérů, řemeslníků, kadeřnic, pedikérek, masérů. Kabinet si zprvu vůbec neuvědomil, že se v gastronomii, službách a maloobchodě přes noc ocitají statisíce lidí úplně bez příjmu,“ napsala Zuzana Kubátová v článku na Seznam Zprávy.cz. Že by si tohle kabinet vážně neuvědomil?

První zákeřnou podmínkou byl již přiznaný minimální roční příjem 180 000 korun. Klíčovým slovem je přiznaný. V Česku je totiž ekonomika nastavena dlouhá léta tak, aby nutila lidi fungovat částečně v šedé zóně. Daně jsou u nás nastaveny, v čele se sociálním a zdravotním pojištěním, jež ve skutečnosti nejsou žádnými pojištěními, jednoduše: čím víc vyděláš, tím víc ti sebereme. Takže když budeš úplně poctivý, zničíme tě, protože se ti nevyplatí vydělávat. Kdyby živnostníci platili zálohy v takové výši, aby měli nárok na solidní důchod, důchodu by se s největší pravděpodobností ani nedožili, jelikož by do pár let zkrachovali. A tak se snažili se všemi riziky, která k podnikání patří, vydělat na důchod sami.

Proto bylo tak rozšířeným jevem například v pohostinství placení části mzdy oficiálně a části na ruku. Pokud by měli být všichni regulérními zaměstnanci, tak aby to ekonomicky všechno vyšlo, mzdy by musely být výrazně nižší. Vždyť kdyby byla v nějakém podniku zaměstnána matka dvou malých dětí, řekněme jí třeba paní Nováková, která má významné slevy na daních, a pobírala by 25 633 korun čistého, musel by jí zaměstnavatel vyplatit 30 000 korun. A dalších 10 140 korun poslat státu. Ten by za ně měl sice zajistit paní Novákové důchod, ale stávající důchodový systém neutáhne už ani ročníky narozené v 70. letech, které brzy půjdou do důchodu, natož pak mladší ročníky. Není divu, že bylo pro zaměstnavatele i zaměstnance výhodnější, aby měl vyšší výplatu „cash“ než nižší oficiální, ze které by měl stejně houby důchod.

Do toho přišlo EET, které spoustu živnostníků a menších podniků „načalo“ – k radosti mnoha škodolibých zaměstnanců, kteří si neuvědomili, že když firmy zkrachují, nebude je samotné mít kdo zaměstnat. EET už teď stejně nebude potřeba, svůj účel splnilo. Vláda Andreje Babiše svou politikou velmi šikovně rozdělila společnost, když se fakticky i rétoricky stavěla proti živnostníkům, a naopak lila peníze do zvýšení mezd ve státním sektoru, čímž si spolu s důchodci, kterým též přidala, koupila

značný přísun voličských hlasů. To ale podle všeho brzy stejně skončí, protože na stávající mzdy nebude mít stát peníze a bude muset propouštět a snižovat platy stejně jako likvidované firmy. Jinými slovy, v háji budou skoro všichni a poznají, že sliby byly chyby.

Zdá se to v této situaci neuvěřitelné, ale velká část lidí vládě tleská za hrdinný boj proti hypoteticky nebezpečnému, leč neviditelnému koronaviru, aniž by viděli mnohem reálnější nebezpečí, kterým je přístup státu. Hnutí ANO, které slibuje, že se o všechny postižené koronavirem postará, i když je už dnes jasné, že zůstává z velké části pouze u slov a učiní pravý opak, naopak rekordně vzrostly preference.

Oč více o pomoci stát mluví, o to méně koná. Pokud by totiž chtěl udržet firmy, které budou muset zavřít nebo masivně propouštět, musel by jim dát peníze okamžitě, aby to vůbec mělo nějaký efekt. A ne takovou dobu jen jednat o tom, kdy to bude a jak to bude. Devatenáctého dubna, tedy měsíc po zastavení ekonomiky, získalo půjčku Covid 1 pouhých 200 žadatelů z 3200. Než se tímto tempem někdo dostane k penězům, už bude zbankrotovaný. Nemluvě o tom, že na půjčky dosáhne minimum těch, kteří by to potřebovali, a peníze v knockoutované ekonomice nedobrovolní klienti bank nebudou stejně mít jak vrátet.

Peníze tak proudí a proudit budou pouze opačným směrem – od lidí a firem směrem ke státu a také k bankovním (či nebankovním) institucím. Velkým problémem je totiž i finanční chování Čechů, kteří ve chvíli, kdy se blíží kritická situace (...)